

INSON KAPITALI RIVOJLANISHINI MOLİYAVIY TA'MINLASHNING STRATEGIK YO'NALISHLARI VA ULARNING USULLARI.

Yunusova Muyassarxon Abdurashidovna

*Bank Moliya akademiyasi, loyixa boshqaruvi yo'nalishi,
magistratura bosqichi, 1 kurs tinglovchisi*

Annotatsiy: *Ushbu maqolada, inson kapitalini rivojlanishini, moliyaviy ta'minlashning strategik yo'nalishlari va ularning usullari haqida ma'lumot berilgan. Hmda maqolada, moliyaviy resurslar bilan kapitalni oshirishning muhimligi, strategik yo'nalishlar va ularning amaliy qo'llanilishi haqida fikrlar bayon qilingan.*

Kalit so'zlar: *Inson kapitali, moliyaviy resurslar, kadrlar, investitsiya, innovatsion loyiha, texnologiyalar.*

Inson kapitali rivojlanishini moliyaviy ta'minlashning strategik yo'nalishlarining maqsadi, insonlarning bilim, ko'nikmalar va mahoratlarini oshirish, yangi texnologiyalarni o'rganish va rivojlanishi, iqtisodiy va ijtimoiy rivojlanishga qo'llanish, ishtirok etish va jamoatda faol bo'lish imkoniyatlarini yaratishni ta'minlashdir. Bu yo'nalishlar orqali inson kapitalini moliyaviy ravishda ta'minlash orqali insonlarning potentsiallarini rivojlantirish, sifatli kadrlarni tayyorlash va ularga qulay ish sharoitlari yaratish mumkin bo'ladi. Bu esa davlat va korxonada tomonidan amalga oshiriladigan siyosat va dasturlar yordamida amalga oshiriladi.

“Yangi O'zbekistonni dunyoning taraqqiy topgan, ijtimoiy-iqtisodiy barqaror o'sayotgan va inson kapitali yuqori bo'lgan demokratik davlatlari qatoriga kirishini ta'minlash – barqaror rivojlanish strategiyamizning mazmun va mohiyatini tashkil etadi”[1].

Inson kapitali rivojlanishini moliyaviy ta'minlashning strategik yo'nalishlari quyidagilardir:

1. Ta'lim oshirish: Moliyaviy resurslarni ta'limga investitsiya qilish, o'quv-uslubiy materiallar va texnik vositalar sotib olish, talabalarga stipendiyalar berish kabi usullar orqali inson kapitalini rivojlantirish.

2. Sog'lom turmush tarzini ta'minlash: Ishchi xodimlarga sog'lom ovqatlar va sport faoliyatlariga qatnashish imkoniyatlarini ta'minlash bilan birga, sport va tibbiyot turmush xizmatlaridan foydalanish orqali ishlab chiqaruvchilarning sog'lomlik darajasini oshirish.

3. Kreativlikni rag'batlantirish: Ishlab chiqaruvchilar uchun innovatsion loyiha va proektlarni amalga oshiruvchi dasturlar tashkil etilishi yordamida ularning kreativlik va ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish.

4. Sotsial imkoniyatlarni tarbiyalash: Moliyaviy ta'minot orqali jamoatning ogohlantiruvchilik sohasida ishtirok etayotgan shaxslarning ma'nolari bilan bog'liqlikni ko'tarish, ularning ijtimoiy tajribalariga boy bo'lish uchun imkoniyatlarni yaratish. Bu strategik yo'nalishlar inson kapitalining rivojlanishi uchun moliyaviy ta'minoti muhim ahamiyatga ega.

Inson kapitali rivojlanishini moliyaviy ta'minlashning strategik yo'nalishlarining dolzarbligi. Inson kapitali rivojlanishi, insonlarning bilim va ko'nikmalarini oshirish, yetakchi sifatlarini rivojlantirish va potentsiallarini yaxshilash bilan bog'liqdir. Bu esa har bir davlatning moliyaviy ta'minoti va investitsiyalarining strategik yo'nalishlarini ham maslahat beradi [2].

Moliyaviy ta'minlashning strategik yo'nalishlari inson kapitalining rivojlanishi uchun quyidagi ko'rsatkichlarni o'z ichiga oladi:

1. Ta'lim tizimi: Moliyaviy resurslarni ta'lim tizimiga investitsiya qilish, o'quv jarayonlari va ilmiy tadqiqotlar uchun moliya ajratilishi inson kapitalini rivojlantiruvchi eng muhim yo'nalislardan biridir.

2. Innovatsiyalar va texnologiyalar: Innovatsion loyiha va texnologiyalarga moliya ajratilishi inson kapitalining rivojlanishi uchun katta ahamiyatga ega. Bu esa yangiliklar, texnologiyalarni rivojlantirish, innovatsion loyiha va startap kompaniyalarga moliya ko'rsatilishi orqali amalga oshiriladi [3].

3. Sotsial himoya va qo'llab-quvvatlash dasturlari: Moliyaviy resurslarni foydali ijtimoiy loyiha va dasturlar uchun sarflash, kuchli ijtimoiylashtiruvchi tadbirlar olib borish inson kapitalini rivojlantiruvchi muhim amallardan biridir.

Moliyalarning inson kapitalining rivojlanishi uchun xususiyatlari hisobga olganda shuningdek, davlatning sanoati, transport tarmoqlari, kommunikatsiya tarmoqlari va boshqa sohalarga investitsiya qilinishi ham muhimdir. Barcha bu yo'l harakatlari inson kapitalini oshirishda katta ahamiyatga ega bo'ladi va keyinchalikda uning yuksak darajada ishtirok etgan fuqarolarning faoliyati bilan bog'liqligi bilan ajratib turadi.

Inson kapitali rivojlanishini moliyaviy ta'minlashning strategik yo'nalishlari muammolarini hal qilish uchun quyidagi usullar ko'rsatiladi [4]:

Moliyaviy imtiyozlar: Inson kapitalini rivojlantirish uchun moliyaviy imtiyozlar va rag'batlantiruvchi dasturlar tashkil etish, masalan, bonuslar, pensiyalar va boshqa foyda beruvchi imtiyozlar.

Investitsiyalar: Korxonalar va davlat organlari inson kapitalini rivojlantirish uchun investitsiyalar qilish kerak. Bu investitsiyalar kadrlarni o'qitish, yangi texnologiyalarni o'rganish va ish faoliyatini rivojlantirishga yordam beradi.

O'qituvchi tizimi: Sifatli o'qituvchilar bilan muvofiq tizimni yaratish zarur bo'ladi. O'qituvchilarning bilim va ko'nikmalarini mustahkamlash uchun dasturlar tashkil etilishi kerak.

Karyera rivojlantirish: Ishchi kuchni o'stiradigan karyera rivojlanishi yo'llarini taqdim etilishi zarurdir.

Motivatsiya tizimi: Ishchi motivatsiyasini oshiradigan tizimni yaratib borilishi zarurdir. Bonuslar, tanlovlar, nazarliklar va boshqa rag'batlantiruvchi vositalar orqali ishchilarni rag'batlantirib boradigan motivatsiya tizimi shakllanishi lozim.

Ish faoliyatining monitoringi: Inson kapitalining rivojlanishi uchun ish faoliyatining monitoringi zarur bo'ladi. Ish faoliyatining natijalari nazorat qilingan holda korxonalarda yangiliklarni amalga oshirishingiz mumkin.

Inson kapitali rivojlanishini moliyaviy ta'minlashning strategik yo'nalishlarini ilmiy asoslangan taklif va tavsiyalar quyidagilar[5]:

Moliyaviy ta'minotni mustahkamlash: Inson kapitali rivojlanishining moliyaviy ta'minoti o'z mahsulot va xizmatlar bilan bo'lgan munosabatlar orqali yaxshi tashkil etilishi lozim. Bu maqsadga erishish uchun, korxonalar inson resurslari bo'yicha strategik rejalashtirish va investitsiyalarni tuzib, ularni amalga oshirishda ustuvor ahamiyatga ega.

O'quv-tarbiya tizimini kuchaytirish: Ilmiy tadqiqotlar, o'quv-tarbiya sohasidagi yangiliklar va innovatsiyalar asosida, inson kapitalini rivojlantiruvchi o'quv-tarbiya tizimini mustahkamlash zarurati mavjud. O'quv jarayonida shaxsiy rivojlanishni qo'llab-quvvatlovchi dasturlar va texnologiyalar keng qamrovli qo'llanilishi lozim.

Kadrlarni motivatsiyalash: Inson kapitali rivojlanishi uchun, kadrlarni motivatsiyalash muhim ahamiyatga ega. Korxonalar talabalarining maqsadlariga yo'naltirilgan masofaviy ta'minot tizimi yaratish va ularning mahsulotlar ishlab chiqarishga oid innovatsion ideyalariga e'tibor berishi kerak.

Iste'molchi qobiliyatlarini mustahkamlash: Inson kapitalining rivojlanishi uchun, iste'molchilarning amaliyligi bilan bog'liq qobiliyatlarini mustahkamlash zarurati mavjud. Ushbu maqsadga erishish uchun, korxonalar iste'molchi bilan doimiy aloqada bo'lishi va ularning yangiliklarni qanday qabul qilayotganligiga e'tibor berishi kerak.

Moliyaviy islohotlarda transparenslikni yaratish: Inson kapitali rivojlanishi uchun, moliyaviy islohotlarda transparenslik va hisob-kitob muhim ahamiyatga ega. Korxonalar ommaviylashtiruvchanlik prinsiplari asosida

moliyalashtiruvni boshlashadi va inson kapitalini rivojlantiruvchi faoliyat ko'rsatkichlari belgilashi mumkin.

Bu ilmiy asoslangan taklif va tavsiyalarga amal qilgan holda, korxonalar inson kapitalini moliyaviylashtiruvchi strategik yo'nalishlarni shakllantirishi mumkin va bu esa umumiy sanoatchilik sanoatining rivojlanishi uchun muhimdir.

ADABIYOTLAR:

1. Shavkat Mirziyoyev "O'zbekiston Respublikasi Xalq ta'limi tizimini 2030 yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi PF-5712. Toshkent. 2019 yil 29 aprel. 5-bet.

2. Bo'rixadjayeva. M. S. (2023). Yangi o'zbekistonda iqtisodiy tafakkurni shakllantirishning usullari. World scientific research journal, 12(2), 134-138.

3. Yahshiyev Sh. (2023) The oretical principles of financial security for the use of management of the economic system of Uzbekistan. Reserarch in devolepment: scientific and practical conferenses part-1 2023 1/3 (42-45)

4. Bekker G. Chelovecheskiy kapital (glavi iz knigi). Vozdeystviye na zarabotki investitsiy v chelovecheskiy kapital. / G. Bekker. // SSHA: ekonomika, politika, ideologiy. - 1993. - № 11.

5. Abduvoxidov, A., & Kamilova, S. (2023). Inson kapitalining raqamli rivojlanishini baholash. Iqtisodiy Taraqqiyot va Tahlil, 1 (2), 5–14